

بیماری شاربن علامتی (black leg) :

شاربن علامتی بیماری عفونی باکتریایی و کشنده گاو و گوسفند در هر سنی است ، ولی دامهای جوان حساسیت بیشتری در ابتلاء به این بیماری دارند. از خصوصیات بیماری التهاب عضلانی و توکسمی شدید و تلفات است . به علت رشد باکتری ، بیماری بصورت التهاب موضعی در بافت ماهیچه ای دیده می شود. متعاقب این حالت توکسمی عمومی اتفاق افتاده و دام به علت مسمومیت سریعاً دچار مرگ می شود.

عامل بیماری :

عامل بیماری، میکروبی از خانواده کلاستریدیا ها به نام کلاستریدیوم شووای (**clostridium Chauvoei**) ایجاد می شود. و به دلیل تولید هاگ، عامل بیماری، تا چندسال قادر به ادامه حیات در خاک می باشد و برای حیوانات حساس خطر ساز می باشد. این میکروب در بافت های مبتلا و همچنین در محیط کشت بصورت میله های مستقیمی دیده می شوند که انتهای آن گرد و در حدود ۳ تا ۸ میکرون طول و $\frac{0}{6}$ میکرون عرض دارند . و معمولاً بطور مجزا و ندرتاً بصورت زنجیره های کوتاه که از ۲ تا ۳ میکروب تشکیل شده اند وجود دارند، از این نظر از کلاستریدیوم سپتیکوم (**Clostridium . Septicum**) که گاهی در جراحات شبیه به آثار شاربن علامتی وجود دارد، متمایز می باشد. زیرا کلاستریدیوم سپتیکوم همواره بصورت رشته های طویل در جراحات وجود دارد .

مکانیسم ایجاد بیماری:

رشد باکتری باعث التهاب حاد و موضعی بافت ماهیچه ای شده و ماهیچه های در گیر اغلب در ناحیه اندام های حرکتی، کتف و ناحیه سر و پوزه بوده و دارای رنگ قرمز متمایل به سیاه هستند به همین خاطر بیماری (سیاه شل) نامیده می شود. رشد باکتری باعث توکسمی عمومی، مسمومیت و مرگ سریع می شود.

حیوانات حساس :

گاو و گوسفند می باشد .

نشانه های بیماری در گاو و گوسفند:

هنگامی که شاربن علامتی در گوسفند متعاقب آلودگی زخمهای حاصل از پشم چینی ،اخته کردن ،قطع دم و گازگرفتگی در نزاع قوچ ها یا سخت زایی ها ظاهر می شود. در اطراف ناحیه ورود میکرب ،جراحات مشخصی مشاهده می شود. در این حالت، پوست بنفش رنگ و نسوج زیر جلدی متورم و خیز دار است اگر روی پوست فشار آورند اثر آن باقی میماند. هرگاه ضایعه در روی یک پا باشد لنگش شدیدی ظاهر می شود و حیوان از پای مبتلا نمی تواند استفاده کند. وجود این جراحات در دستگاه تناسلی موجب می شود که دام مبتلا دست و پا را از یکدیگر دور قرار دهد و به سختی راه برود. درجه حرارت گاه به ۴۱ رسیده، سستی و بی اشتهایی نیز ظاهر می شود . و بالاخره مبتلایان به زمین می افتند و اغلب در عرض ۲۴-۴۸ ساعت تلف می شوند.

جراحات اصلی در عضلات متمرکزند و ممکن است از محل زخم کمی دور باشند. عضلات مبتلا سیاه رنگ، خشک و در اثر گاز اسفنجی می‌شوند و در برش مقطعی این ضایعات بوی کره گندیده استشمام می‌شود.

در گاو تب بالا، توقف حرکات شکمبه و قطع اشتها، افزایش تنفس از علائم اولیه بیماری است. در ابتدا محل ضایعه متورم، دردناک و گرم شده که بعداً سرد، گاز دار و بدون درد می‌گردد.

(ماهیچه های عفونی به علت شاربن علامتی یا سیاه شل)

(گاو مبتلا به بیماری شاربن علامتی یا سیاه شل)

تشخیص تفریقی :

شاربن علامتی با بیماریهایی نظیر شاربن، مسمومیت با سرب ، جیوه ، ارسنیک و نفخ شباهت دارد. همچنین مسمومیت با برخی از گیاهان سمی نیز می تواند باعث علائم مشابه بیماری شاربن علامتی گردند.

نمونه مورد نیاز:

به منظور تشخیص آزمایشگاهی و تایید بیماری بایستی نسبت به ارسال نمونه مرضی مناسب اقدام گردد از نمونه های بافتی مانند استخوان قلم و یا عضلات درگیر برای کشت باکتریایی استفاده میگردند. اما گسترش های فشاری از عضلات درگیر و خونابه سطح کبد نیز تهیه می شوند. نمونه به صورت قطعاتی از نواحی آزرده ارزشمند می باشد. برای هیستوپاتولوژی از محل ضایعات عضلانی ، قلب ، ریه (به همراه پرده جنب) نمونه برداری و در فرمالین ۱۰٪ فیکس و ارسال گردد .

مشترک بودن بیماری بین انسان و حیوان :

گزارشی در این خصوص وجود ندارد.

پراکندگی بیماری :

شاربن علامتی در تعداد زیادی از کشور ها از جمله کشور ما وجود دارد و زیان های اقتصادی قابل ملاحظه ای به دامداران وارد می نمایند .

در استرالیا این بیماری متعاقب واکسیناسیون علیه سایر بیماری ها اتفاق افتاده و علت آن را فعال شدن هاگ های خفته، کلستریدیوم شووای موجود در بافتهای متعاقب واکنش موضعی واکسن میدانند .

پیشگیری و کنترل:

خط مشی مبارزه با بیماری برپایه پیشگیری و کنترل و سیاست اجرائی در قالب اقدامات بهداشتی-قرنطینه ای و پوشش مایه کوبی دام های حساس در کانون های بیماری و نواحی که بیماری برای اولین بار رخ میدهد، در مقاطع زمانی مشخص و تا شعاع مناسب می باشد. مایه کوبی بهتر است دو بار در سال و به فاصله دو هفته انجام شود. برنامه واکسیناسیون برای اوائل بهار و تابستان قبل از چرای آزاد تنظیم شده تا ایمنیت لازم در دام بوجود آید. لاشه دام تلف شده از بیماری را سوزانده یا در گودالی به عمق حداقل ۲ متر دفن و محل دامداری ضدعفونی شود.

درمان:

دام های دارای علائم بالینی، به آنتی بیوتیک جواب می دهند. میکروب به بسیاری از آنتی بیوتیک ها حساس است ولی داروی مناسب و انتخابی برای درمان آن پنی سیلین است که اگر به موقع تزریق شود جواب مناسبی حاصل می شود.

تهیه و تنظیم: **دکتر رضا محمدی**

کارشناس بررسی و مبارزه با بیماریهای باکتریائی دام